

Załącznik
do Uchwały Rady Gminy Osie
Nr XXXIV/219/10

**„PLAN ROZWOJU
MIEJSCOWOŚCI OSIE”
NA LATA 2010 – 2018
GMINA OSIE**

OSIE 2010

SPIS TREŚCI:

Charakterystyka miejscowości Osie	3
Cechy charakterystyczne przestrzeni publicznych wsi Osie.....	9
Gospodarka	10
Komunikacja	10
Gazownictwo	12
Elektroenergetyka	12
Telekomunikacja	13
Wodociągi i kanalizacja	14
Warunki glebowe i klimatyczne	15
Wykaz obiektów zabytkowych objętych ochroną	17
Przyroda	18
Ocena mocnych i słabych stron miejscowości SWOT.....	18
Kierunki rozwoju	21
Priorytety rozwojowe, cele, projekty	22
Opis planowanych przedsięwzięć.....	23
Harmonogram rzeczowo-finansowy	25

CHARAKTERYSTYKA MIEJSCOWOŚCI:

Obszarem realizacji Planu Rozwoju Miejscowości Osie jest teren tej miejscowości, a czas jego realizacji obejmuje lata 2005 – 2013.

a) lokalizacja

Osie to duża wieś sołecka położona w centrum gminy, na skrzyżowaniu dróg powiatowych i drogi wojewódzkiej, oddalona od Świecia (siedziby powiatu) o ok. 25 km (na płd.). Sąsiednie miejscowości to: na wschód (ok. 4 km Miedzno); na zachód (ok. 4 km Tleń), na północ (ok. 1 km Radańska), na południe (ok. 4 km Brzeziny i 4,5 km Wałkowiska i Żur)... Wieś położona wśród zwartej kompleksu Borów Tucholskich, od wschodniej strony (ok. 2,5 km) rzeki Wdy (Czarna Woda) (lewego dopływu Wisły). Przez wieś przebiega linia kolejowa na trasie Laskowice Pomorskie – Czernik. Stacja kolejowa na miejscu. Miejscowość zajmuje powierzchnię 6587 ha, zamieszkuje ją 2640 mieszkańców.

b) historia

Pierwsze ślady pobytu człowieka na terenie gminy Osie pochodzą ze środkowej epoki kamienia (mezolitu) przypadającej na lata 8000-4300 p.n.e. i odkryto je w okolicach leśniczówki Orli Dwór. Z okresu następnego, to znaczy z neolitu (lata 4200-1700 p.n.e.) pochodzi znaleziona na terenie Osia siekierka z krzemienia pasiastego, natomiast z epoki brązu (1700-650 r.p.n.e.) znalezione w Miedznie, siekierka brązowa i w Osiu urna twarzowa. O pobycie na tym terenie ludzi w następnych epokach świadczą pochodzące z epoki żelaza znaleziska z okolic Osia (bransoletka, szpile z główką łopatkową, szczątki rogu do picia oraz szklane kamyki do gry), a w okolicy Jaszczu znaleziono pochodzący z czasów panowania cesarza Trajana (98-117 r. p.n.e.) srebrny denar rzymski.

Okres wędrówki ludów (początek IV w.) spowodował wyludnienie Borów Tucholskich, gęsto zasiedlonych w poprzednich okresach dziejowych. Zjawisko to znalazło swoje odzwierciedlenie również na terenie gminy, bowiem pierwsze wzmianki o osadnictwie na jej terenie pochodzą dopiero z połowy trzynastego wieku i niewiele wskazuje, aby było ono wiele wcześniejsze.

Ponowny rozwój osadnictwa na terenach obecnej gminy Osie nastąpił i związany był z intensywną akcją kolonizacyjną zmierzającą do zagospodarowania północnej części kasztelani świeckiej. Początkowo prowadzona była ona wg zasad tzw. Prawa polskiego i z tego okresu pochodzi Miedzno (najprawdopodobniej z początku XIII w.), później na tzw. Prawie niemieckim, a jej efektem było powstanie Osia, Brzeziny, Wierzchów, Łążka i młyna w Tleńcu. Nastąpiło to w drugiej połowie XIII w. ewentualnie w początkach wieku XIV. W XV wieku powstał Jaszcz, w XVI w. Młyn w Żurze, a w XVII w. Oski Piec i Grzybek. Ich powstanie związane jest z działalnością człowieka, dążącego do wykorzystania zasobów przyrody tego terenu i tworzącego młyny, tartaki i smolarnie.

Ostatnia faza osadnictwa na terenie gminy związana jest z akcją kolonizacyjną prowadzoną w końcowym okresie istnienia Rzeczypospolitej. W jej rezultacie powstały: Pruskie, Stara Rzeka, Sobiny, Gzelowe.

Sieć osadniczą uzupełniają miejscowości powstałe w okresie zaboru pruskiego tj. Szarlata, Grabowa Buchta, nieistniejące już dziś Swatno oraz leśniczówki lub rozwinięte z nich osady leśne np. Dębowiec.

Nazwy geograficzne na terenie gminy są najczęściej pochodzenia miejscowego i w większości odzwierciedlają cechy środowiska geograficzno-przyrodniczego. Tak więc występują nazwy powstałe od cech terenu: Łążek - od łągi czyli łąki wśród pól, Stara Rzeka -

od starego koryta Wdy, Wałkowiska - od wyrównanego terenu, Wierzchy od wyrazu wierzch (dawniej wirzch) oznaczającego pagórek, wzniesienie. Od nazw drzew pochodzą nazwy: Osie - od osiki w znaczeniu osikowe, Dębowiec - lasu dębowego, Grabowa Buchta - zakątka, w którym rosną graby, Brzeziny - lasu brzoźowego.

Nazwy Tleń i Jaszcz wywodzą się od nazw ryb odpowiednio kleń i jazgarz, a właściwie starszej jej formy "jaszcz".

Wątpliwości budzi pochodzenie nazwy Miedzno. I tak niektórzy specjaliści z tego zakresu wywodzą ją od słowa "miedza" inni natomiast od wyrazu miód i w tym przypadku miałyby ona oznaczać wieś lub miejsce obfitujące w miód. Wydaje się to bardzo prawdopodobne ze względu na jego do dziś przyłeczne położenie oraz fakt, że dopiero w czasach pruskich pozyskanie miodu z leśnych barci zostało zahamowane.

Innego typu pochodzenie mają nazwy miejscowości, które rozwinęły się z dawnych młynów. Istniał bowiem w przeszłości zwyczaj nadawania im nazw od nazwisk lub imion pierwszych właścicieli. I tak nazwa Żur pochodziłaby od imienia Żur, Grzybek od nazwiska grzyb lub grzybek, Ryszka - ryszka. W podobny sposób wywodzi się nazwa Pruskie tzn. od nazwiska Pruski, czyli ten, który wywodził się z Pruszcza oraz Szarlata od imienia Szarlotta.

Teren gminy Osie dzielił losy Pomorza gdańskiego. I tak w XIII wieku znalazł się w państwie książąt gdańsko-pomorskich, a w trakcie postępującego rozbitcia dzielnicowego w dzielnicy świeckiej. Po śmierci w r. 1294 ostatniego z dynastii Mszczuja II wszedł na mocy układu w Kępnie w skład państwa Przemysława II, a później Władysława Łokietka. Jednak w wyniku wydarzeń z lat 1308-1309 znalazł się na ponad 150 lat w rękach zakonu krzyżackiego, w ramach pogranicznej komturii świeckiej. Krzyżacy, mimo że przypisuje się im często prowadzenie polityki eksterminacyjnej i germanizacyjnej wobec ludności nieniemieckiej, respektowali zwyczaje miejscowej ludności i zastane uregulowania prawne, a politykę ich cechował pragmatyzm i dążenie do jak najszybszego zagospodarowania podbitych terenów przez popieranie wsi czynszowych na prawie niemieckim. Klęska zakonu w wojnie z polską w latach 1409-1411 spowodowała wzrost ucisku fiskalnego na ziemiach pod jego panowaniem.

Prawdopodobnie, to było przyczyną powstania dokumentu, z którego czerpiemy pierwsze wiadomości o miejscowościach gminy, występującego w literaturze jako inwentarz lub księga czynszowa.

Niezwykle istotnym momentem w dziejach Pomorza Gdańskiego, a tym samym terenów gminy, była wojna trzynastoletnia. W jej wyniku dzielnica ta została ponownie przyłączona do Polski. Wydarzenie to przyniosło oprócz zmian politycznych również zmiany ekonomiczne, polegające na dążeniu do unifikacji tych terenów z pozostałymi ziemiami polskimi, w tym rozwoju gospodarki folwarczno-pańszczyźnianej. Efektem tego było - najprawdopodobniej - powstanie folwarku we Wierzchach.

Lata po zawarciu pokoju toruńskiego były w historii tych ziem okresem spokoju, a ludność wiejska, o ile kraju nie nawiedzały klęski nieurodzaju, żyła dostatnio.

Najazd na Pomorze Gdańskie króla szwedzkiego Gustawa Adolfa przerwał okres pokojowego rozwoju prowincji. Trwające w latach 1626-1629 walki nie oszczędziły również rejonu Osia. Król Władysław IV jeszcze w roku 1643, oddając w wieczyste użytkowanie oskiemu sołtysowi Franciszkowi Nieradzkiemu dobra sołeckie, czynił to tytułem rekompensaty za spustoszenia okresu wojny, w tym utratę dokumentów potwierdzających przywileje nadane jeszcze przez krzyżaków.

Ćwierć wieku później, w okresie potopu szwedzkiego (1655-1660), teren gminy znów znalazł się w ogniu walk. Kilkuletnia okupacja szwedzka, toczona w oparciu o Bory Tucholskie wojna partyzancka, przemarsze regularnych armii, które nie mogły nie korzystać z przebiegających przez gminę szlaków komunikacyjnych, spowodowały, że w roku 1664 dokonujący lustracji komisarze królewscy zastali tragiczny jej obraz. We wszystkich wsiach

naliczono jedynie 3 gburów podczas, gdy w roku 1649 w samym Osiu było ich 18. Zniszczone i opustoszałe były młyny w Żurze i Grzybku, piec smolarny w Oskim Piecu, folwark we Wierzach. Powszechne było zjawisko ponownego odtwarzania, na podstawie relacji świadków zaginionych dokumentów lokacyjnych.

Mimo, że nie dysponujemy bezpośrednimi relacjami nie przemawia za tym, aby teren gminy oszczędził wojny toczone w XVIII wieku, to jest wojna północna: (1700-1721), wojna o tron polski (1733-1735), wojna siedmioletnia (1757-1763), konfederacja barska (1768-1772). Maszerujące przez teren Pomorza wojska szwedzkie, pruskie, rosyjskie i polskie w równym stopniu przyczyniały się do wyniszczenia gospodarczego regionu. Wszystkie nakładały kontrybucje, żądały paszy, żywności i podwód, nie unikały gwałtów mordów i pożogi.

5 sierpnia 1772 podpisany w Petersburgu między Prusami, Rosją i Austrią, układ rozbiorowy oderwał od Polski Prusy Królewskie.

We wrześniu tego roku, z wkraczającymi wojskami pruskimi przybyły na Pomorze ekipy urzędnicze, które przejęły władzę cywilną i wcieliły nowe zasady ustrojowe i administracyjne.

Obowiązek zapoznania z patentem okupacyjnym szlachty i włościan powiatu świeckiego spoczywał na pełniącym funkcję sędziego ziemskiego, właścicielu Jaszczu Józefie Płaskowskim. W tym samym miesiącu burmistrzowie Świecia i Nowego oraz sołtysi złożyli w Malborku przysięgę hołdowniczą.

Pierwszy, trwający do wojen napoleońskich, okres rządów pruskich zahamował ożywioną akcją osadniczą trwającą na terenie pow. świeckiego w poł. XVIII w. Ograniczony na rzecz administracji państwowej został samorząd gromadzki, wprowadzono pruski system pieniężny i podatkowy, system miar i wag oraz niemiecki język urzędowy.

Ważnym momentem polityki pruskiej było zarządzenie Fryderyka II, na mocy którego w każdej wsi w domenach królewskich powitały szkoły ludowe oraz rozporządzenie z 1776 r. nakazujące posyłanie do szkół dzieci w wieku 5-13 lat.

Wielkie wydarzenia przełomu XVIII i XIX w. dotknęły również teren gminy. Klęska Prus w wojnie z Francją spowodowała, że wojska Napoleona wkroczyły w roku 1806 na ziemie polskie,

W sierpniu 1807 r. uchodziła przez Osie do Królewca pruska rodzina królewska, a król Fryderyk Wilhelm IV jeszcze w roku 1850, podczas pobytu w Świeciu, wspominał: "Osie, mój Boże, tam byłem w roku 1807".

W tym samym miesiącu opuścił je pruski batalion piechoty, a jego miejsce zajął oddział polskiej jazdy, do którego zadań należało patrolowanie Borów Tucholskich i osłona głównego zgrupowania wojsk polskich.

W trakcie ofensywy polskiej w kierunku Tczewa przebywał w Osiu Jan Henryk Dąbrowski, który w ostatnich dniach stycznia rezydował u leśnego, a później polecił założenie tu pod nadzorem tego ostatniego magazynu dla oddziałów polskich walczących na północnym skraju Borów Tucholskich. Mimo zdobycia przez wojska polskie Pomorza Gdańskie nie weszło w skład utworzonego na mocy traktatu w Tylży Księstwa Warszawskiego.

W roku 1812 drogami gminy maszerowały wojska francuskie na podbój Rosji, tędy też wracały pod koniec 1812 i na początku 1813.

Pozostałością po tych wydarzeniach jest tzw. "trakt napoleoński" czyli zmodernizowany odcinek traktu prowadzącego z Tucholi w kierunku Nowego, którego pozostałości zachowały się w okolicach Tlenia oraz liczne podania nawiązujące tematycznie do tego, niewątpliwie dużego wydarzenia w dziejach miejscowości, które znalazły się na trasie marszu "wielkiej armii".

Plan Rozwoju Miejscowości Osie na lata 2010-2018

Równolegle nastąpił dynamiczny wzrost zaludnienia terenu gminy. Na przykład liczba mieszkańców Osia wzrosła z ok. 250 w r. 1773, do 1273 w r. 1868 i 1903 w r. 1885, Wierzychów z 83 w r. 1773 do 383 w r. 1885, Brzeziny z 125 w r. 1773 do 382 w r. 1885, Miedzna ze 149 w r. 1773 do 419 w 1868.

Szczególne znaczenie nabrało w tym okresie Osie, które zawdzięczało wzrost ludności z jednej strony rozwojowi przemysłu drzewnego, z drugiej rzemiosła i handlu, obsługujących północno-zachodnią część powiatu świeckiego, znacznie oddaloną od obu jego ośrodków miejskich i do tego ze znacznym opóźnieniem włączoną w obręb sieci kolejowej.

Równocześnie jednak wystąpiło na tym terenie zjawisko znane jako przeludnienie wsi. Nie zaowocowało ono - jak w innych rejonach polski - emigracją za ocean, ale zjawiskiem specyficznym dla rejonu, który stwarzał duże możliwości pracy zimą w lasach, a mianowicie migracją sezonową 6-9-miesięczną do pracy w rolnictwie na terenie Meklemburgii, Pomorza zachodniego i Brandenburgii.

Wg danych landratu świeckiego z roku 1895 z miejscowości wchodzących w skład obwodów wójtowskich Osie I i Osie II, a obejmujących wschodnią część obecnej gminy do pracy wędrowało 1070 Osian, to jest 25,5% ogółu ludności (4172), a z obwodu Łążek 173 osoby tj. 6% z ogólnej liczby 2889 mieszkańców.

Rozwój gospodarczy gminy jaki nastąpił pod koniec XIX i na początku XX wieku związany był z jednej strony z napływem gotówki przywożonej przez robotników sezonowych, z drugiej z rozwojem zakładów przemysłowych związanych z wykorzystaniem miejscowych zasobów surowcowych. I tak pod koniec panowania pruskiego funkcjonowało na tym terenie 6 tartaków, a nadwyżki drewna spławiano Wdą do tartaków w Przechowie i Grudziądzu. Równolegle nastąpił rozwój placówek handlowych, a ciekawostką może być fakt, że istniało aż osiem restauracji.

Druga połowa XIX wieku to okres odrodzenia narodowego na Pomorzu. Mieszkańcy Borów Tucholskich żywo zareagowali na wydarzenia powstania styczniowego. Akta policji pruskiej mówią, że w Osiu rekrutowano ochotników do oddziałów powstańczych, a parobek z Łążka Mateusz Gibas oraz leśniczy z Jaszczu Michał Jankowski brali bezpośredni udział w walkach na terenie królestwa. Klęska powstania doprowadziła do przewartościowania w myśleniu o odzyskaniu niepodległości. Na czoło wysunęła się idea pracy organicznej. Paradoksem jest fakt, że w Osiu zapoczątkował ją i największe zasługi tam położył Niemiec z pochodzenia ks. Józef Semrau oraz przysłany przez władze pruskie w celu naprawy skutków jego działania, również Niemiec z pochodzenia, ks. August Masłowski, którego działalność tak scharakteryzował, wielce zasłużony dla polskość pomorza, ks. Józef Dembieński: "nadprezydent v. Gosster doznał jednak przykrego zawodu, gdyż ks. Masłowski wstąpił w ślady swojego poprzednika. Zaprzyjaźniwszy się z ówczesnym gorliwym działaczem na tamtejszym gruncie, doktorem drzycimskim, z nim razem działał na korzyść sprawy polskiej".

Jednocześnie z tworzonymi pod patronatem księży organizacjami gospodarczymi, jak spółka zarobkowa i parcelacyjna, filia jeżewskiego "Kupca", czy kulturalnymi, jak utworzony przy kościele chór "Cecylia", na terenie Osia rozwinęły działalność inne organizacje o podobnym charakterze. Tak więc powstały towarzystwa przemysłowe i towarzystwo ludowe, a działalność kulturalno-oświatową prowadziły towarzystwo czytelni ludowych i założone w roku 1912 gniazdo "Sokoła".

Wzrost świadomości narodowej znalazł odbicie w okresie strajku szkolnego, do którego, jak podają dostępne źródła, przystąpiły na terenie gminy dzieci w Starej Rzece i Brzezinach.

W styczniu 1920 r. wkroczyły na teren Pomorza oddziały generała Hallera, przyłączając je na mocy postanowień traktatu wersalskiego do Polski.

Okolice Osia znalazły się w ramach utworzonego województwa pomorskiego, a ściślej w

północno-wschodniej części powiatu świeckiego.

W roku 1933 w wyniku reformy administracyjnej Osie zostało siedzibą gminy zbiorczej, w której skład weszły poza nim: Jaszcz, Brzeziny, Grabowa Buchta, Wałkowiska, Żur, Miedzno, Stara Rzeka, Radańska, Tleń, Wierzchy, Pruskie, Łązek, Łącki Piec, Zazdrość i Laski.

Jej granice przetrwały z niewielkimi zmianami do dnia dzisiejszego, bowiem tylko Łącki Piec, Zazdrość i Laski zostały w okresie powojennym przyłączone do gminy Śliwice.

Na terenie gminy działało osiem tartaków zatrudniających 181 pracowników, zakład meblarski - 20 pracowników, zakład betoniarski - 5 pracowników, po kilka zakładów stolarskich, kołodziejskich, krawieckich, szewskich, piekarniczych, masarskich, ciesielskich, kowalskich i innych. Istniało ponad 20 sklepów kolonialnych i 10 restauracji.

15 lutego 1930 roku została oficjalnie oddana do użytku Elektrownia Żur, która wraz z folwarkiem we Wierzchach, Osiu, Jaszczu i Grabowej Buchcie dopełniała obraz życia gospodarczego gminy i rynku pracy.

Lata międzywojenne, to również rozwój życia politycznego, społecznego i kulturalnego.

Wśród organizacji politycznych prym wiodły stronnictwa narodowe i narodowa partia robotnicza, dla których Osie było ostoją. Wśród organizacji społecznych dużą popularnością cieszyło się towarzystwo powstańców i wojaków, którego koła istniały w Osiu, Miedznie, Starej Rzece, Łązku, towarzystwa młodzieży polsko-katolickiej - Osie, Łązek i Miedzno.

W Osiu ponadto działały: towarzystwo gimnastyczne "Sokół", związek inwalidów wojennych, "Ogródek" przysposobienia wojskowego i wychowania fizycznego, towarzystwo czytelników ludowych oraz sięgające rodowodem czasów pruskich chóry "Cecylia", "Moniuszko", "Dzwon" i "Lutnia", a od 1939 r. "Halka".

Prężnie działały też "utworzone jeszcze w czasach zaboru" placówki ochotniczej straży pożarnej w Osiu, Miedznie i Łązku oraz kółka rolnicze w Osiu i Łązku, a także towarzystwa rzemieślników i towarzystwo kupców.

W momencie niemieckiego ataku na Polskę, 1 września 1939 r. Gmina Osie znalazła się na bezpośrednim zapleczu frontu. 2 września okolice Osia były wielokrotnie bombardowane. Straty poniosła uchodząca ludność cywilna oraz wycofujące się oddziały 2 pułku szwoleżerów i 2 samodzielnego batalionu strzelców. 3 września do Osia wkroczyły wojska niemieckie.

Podobnie jak na terenie całego Pomorza Niemcy rozpoczęli rządy od wprowadzenia restrykcyjnego prawa dla ludności polskiej i eksterminacji osób, które ich zdaniem mogły zagrozić panowaniu III rzeszy. W kościele utworzony został, istniejący do XI 1939 r., obóz przejściowy dla ludności cywilnej i żołnierzy polskich. Warunki okupacji spowodowały na Pomorzu rozwój ruchu partyzanckiego. Lasy na północ od Osia stały się ostoją partyzantów "Graba", grupy Feliksa Warczaka i innych. Było to powodem umieszczenia w Osiu oddziału antypartyzanckiego "Jagdkommando", który brał udział w pacyfikacjach rejonu, w tym również w stoczonej w lasach między leśniczówką Pohulanka a Błędnem największej bitwie partyzanckiej na Pomorzu. Jego też dziełem było zamordowanie pod zarzutem współpracy z partyzantami mieszkańców wsi Radańska. Panowanie Niemców na terenie gminy zakończyło się w drugiej dekadzie lutego 1945 r., kiedy to wchodzące w skład 49 armii generała Griszina 385 i 191 dywizje piechoty zdobyły 17 lutego Osie.

Działania wojenne nie spowodowały w skali gminy wielkich strat materialnych. Zniszczeniu uległy mosty na Wdzie oraz centrum Osia. Trudniej natomiast ocenić straty ludzkie.

Po II wojnie światowej gmina pozostała na uboczu przemian gospodarczych.

Przeprowadzona została reforma rolna, pozostała część ziemi dawnych folwarków przejęły państwowe gospodarstwa rolne, a znaczną ilość gospodarstw opuszczonych przez ludność niemiecką objęli repatrianci ze wschodu. Nastąpiła migracja ludności gminy na ziemie

odzyskane. Ostatecznie liczba mieszkańców gminy ustabilizowała się na poziomie 5-5,5 tys. osób i od wielu lat utrzymuje się w tych granicach.

W latach powojennych nastąpił upadek rozwijającego się przed wojną przemysłu drzewnego. Jego tradycje podtrzymywała do lat dziewięćdziesiątych Spółdzielnia Pracy "Zgoda" i kilka zakładów rzemieślniczych. Od lat dziewięćdziesiątych wyraźnie zauważalny jest ponowny rozwój tej dziedziny gospodarki.

Rozbudowie uległy dotychczasowe zakłady rzemieślnicze, w tym: kilka zatrudniających od kilkunastu do kilkudziesięciu pracowników oraz jeden mający charakter kilkusetosobowego przedsiębiorstwa. Podobne zjawisko można zaobserwować wśród zakładów przetwórstwa mięsnego i w chwili obecnej zamiast jednej masarni działa kilka zakładów tej branży, w tym jeden zakład o charakterze kilkusetosobowego przedsiębiorstwa.

Wspomniane zakłady wraz z tymi, które przetrwały okres przemian gospodarczych z przełomu lat osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych tworzą rynek pracy, zapewniający miejsca pracy, już nie tylko mieszkańcom gminy, gmin ościennych, ale i powiatu świeckiego. Dalszemu rozwojowi gospodarczej winno sprzyjać systematyczne podnoszenie standardów usług turystycznych, zwiększenie oferty turystycznej, realizacja gminnych programów rozwojowych oraz coraz szersza promocja terenu gminy i jej walorów przyrodniczych i krajoznawczych.

c) parametry charakteryzacyjne wsi

- przemieszanie funkcji usługowych z mieszkaniową wywołujące wrażenie miejskości;
- znaczne rozproszenie usług handlowych, które związane są z zabudową produkcyjną i mieszkaniową, część terenów w strefie centralnej zagospodarowana ekstensywnie stwarza możliwość przekształceń funkcjonalnych;
- wyeksponowane położenie siedziby Nadleśnictwa Osie wraz z siedzibą Dyrekcji Wdeckiego Parku Krajobrazowego z głównym wejściem w południowej pierzei centralnego placu zwraca uwagę na znaczenie lasów i otaczającego krajobrazu w strukturze gminy;
- układ głównych tras komunikacyjnych przecinających ww plac wywołuje odbiór zewnętrzny wsi - przystanek o charakterze tranzytowym;

CECHY CHARAKTERYSTYCZNE PRZESTRZENI PUBLICZNYCH WSI OSIE

a) cechy charakterystyczne wsi Osie

- ulicowa zabudowa w centrum;
- brak kubaturowej zabudowy po stronie wschodniej centralnego placu (pełny mur - ogrodzenie) - własność spółdzielni;
- urozmaicona architektura pierzei ulicznych w pionie i w poziomie - ocena ogólna - negatywna, wyjątki - pozytywne;
- pochylenie centralnego placu - brak uporządkowania geometrii ciągów pieszych przeplatających się z jezdniami;
- wąskie chodniki (np. ogrodzenia od strony północnej ul. Kościelnej - poniżej skarpy - ograniczają przestrzeń ulicy - przebiegającego tam ciągu pieszego);
- brak w pobliżu centrum większego terenu, który mógłby być miejscem festynów, itp. (teren boisk sportowych na skraju wsi w kierunku na Grzybek - bez urządzeń towarzyszących - może pełnić tę rolę),
- główny ciąg komunikacji drogowej, przebiegający ulicami Ks. Semrau'a, Szkolną, Kościelną i dalej w dwóch kierunkach ul. Sienkiewicza lub ul. Dworcową, swą geometrią, oraz ograniczeniami wynikającymi ze struktury funkcjonalnej i układu sąsiadującej zabudowy stanowi nie tylko znaczne wyhamowanie ruchu pojazdów, ale również zagrożenie dla pieszych (szkoła podstawowa przy skrzyżowaniu, podobnie kościół).

b) Elementy funkcjonalne wsi:

Kościół i cmentarze: kościół parafialny; cmentarz parafialny

Elementy kommemoratywne: pomnik ofiar II wojny światowej – zlokalizowany na cmentarzu parafialnym,

Obiekty użyteczności publicznej: urząd gminy, poczta, Gminny Ośrodek Kultury, stadion sportowy, wiejski ośrodek zdrowia; remiza OSP; Wdecki Park Krajobrazowy, Nadleśnictwo Osie

Przemysł, technika: zakłady mięsne, zakłady stolarskie, kompleks dworcowy; kompleks handlowo-gastronomiczny, targowisko gminne,

Zieleń komponowana: aleja dębowa – wzdłuż głównej osi kompozycji (N-P); aleja lipowa – w kierunku przysiółka Stary Tartak, skwer w centrum Osia

c) Cechy charakterystyczne istniejącej zabudowy gminy

Zabudowa wsi - skoncentrowana

Nowa zabudowa mieszkaniowa, w większości powstała po roku 1980, we wsi Osie charakteryzuje się znacznym zróżnicowaniem form elewacji, przy przewadze dachów wysokich. Na obszarach objętych planami szczegółowymi zagospodarowania przestrzennego zabudowy mieszkaniowej we wsi Osie (uchwalonych przed 1995 r.) pozostało nie zagospodarowanych około 19,0 ha terenu i pozostało niezabudowanych 38 wydzielonych geodezyjnie działek budowlanych.

Zabudowa usług publicznych

szkoły podstawowe, kościoły (Osie, Tleń), ośrodek zdrowia

- zlokalizowane są w sąsiedztwie centralnych części wsi w ramach zwartej zabudowy.

Zabudowa usytuowana wewnątrz zwartej zabudowy wsi, oraz utrudnienia z wykupem terenów prywatnych, uniemożliwiają w wielu przypadkach rozbudowę przestrzenną.

Ograniczenia terenowe mogą spowodować, ze względów ekonomicznych, potrzebę realizacji niektórych funkcji na nowych terenach obecnie nie zainwestowanych.

Zabudowa na terenach otwartych

Zabudowa siedliskowa na obszarach poza skoncentrowanymi układami wsi, rozmieszczona jest dość regularnie na wszystkich terenach nie będących lasami (np. około 50 siedlisk w kompleksie terenów rolniczych obejmujących otwarty obszar we wsiach Osie, Miedzno, Jaszcz, Brzeziny). Wśród skoncentrowanych układów wiejskich poza terenami zwartej zabudowy wyróżniają się układy siedlisk położonych wzdłuż ciągów dróg gminnych w odległości około 50 - 100 m od tych dróg (Radańska, Wałkowiska).

Stan techniczny zabudowy siedliskowej i mieszkaniowej, poza obszarami skoncentrowanej zabudowy wsi, jest w większości starej zabudowy powstałej przed 1945 r. zły, co potwierdza dokumentacja fotograficzna opracowana w 1997 r. w ramach elaboratu kulturowego do planu ochrony Wdeckiego Parku Krajobrazowego.

Tereny otwarte

Obszary nie zalesione, których areał przestrzeni wolnej od zabudowy siedliskowej wynosi około -100 ha, obejmujący teren Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej „Rozwój”) we wsi Osie.

GOSPODARKA:

Działalność rolnicza

– na terenie sołectwa funkcjonuje 28 gospodarstw rolnych o łącznej powierzchni 168 ha.

Działalność gospodarcza

1. Usługi leśne
2. Usługi instalacji wodno – sanitarnej
3. Zakłady spożywczo-przemysłowe
4. Sklepy spożywczo-przemysłowe
5. Zakłady przetwórstwa: mięsnego i drewna
4. Zakłady usługowe (naprawa sprzętu AGD i RTV, zegarmistrz, fryzjerstwo, stolarstwo, szklarstwo, tokarstwo,)
4. Usługi transportowe

KOMUNIKACJA

Drogi

a) krajowe o znaczeniu regionalnym (stanowiące ważne połączenia w regionie, mające znaczenie gospodarcze, turystyczne i obronne):

- droga nr 1045 Osie - Warlubie
- droga nr 1539 Osie - stacja kolejowa Drzycim

b) wojewódzkie (stanowią połączenie Osia z siedzibami sąsiednich gmin oraz z poszczególnymi sołectwami):

- nr 05145 Czersk -Śliwice - Łązek -Tleń
- nr 05169 Tuchola - Tleń
- nr 05183 Zdroje - Wierzchy
- nr 05201 Stara Rzeka - Osie
- nr 05202 Łuby- (granica województwa) - Osie
- nr 05203 Tleń - Osie
- nr 05210 Osie - Miedzno

Plan Rozwoju Miejscowości Osie na lata 2010-2018

nr 05211- Żur - Krąplewice
nr 05212 Wałkowiska - Jeżewo
nr 05228 Wierzchy - Brzemiona
nr 05241 Buczek - Skrzyńki
nr 05268 Tleń - Lniano

c) gminne:

nr 0549008 Osie - Jaszcz
nr 0549009 Osie - Kujonki
nr 0549010 Radańska - droga nr 05201
nr 0549011 Osie - Oski Piec - Miedzno
nr 0549014 Osie - Grzybek - Sierosław
nr 0549015 Osie - stacja PKP
nr 0549017 Osie - Stary Tartak
nr 0549018 Osie - Wałkowiska - Żur

Oprócz w/w dróg gmina administruje szeregiem ulic w Osiu:

ul. Boczna
ul. Młyńska
ul. Gwarna
ul. Dolna
ul. Mickiewicza
ul. Polna
ul. Kopernika
ul. Nowy Świat
ul. Hoffmana
ul. Jodłowa
ul. Sosnowa
ul. Świerkowa
ul. Brzozowa
ul. Lipowa
ul. Wyb. pod Nowe
ul. Wyb. pod Starogard
ul. Wyb. pod Jaszcz

Urządzenia obsługi ruchu

Bezpieczny i odbywający się z pewnym komfortem jazdy ruch drogowy najbardziej uzależniony jest od wielkości i jakości sieci drogowej gminy, ale również istotne znaczenie mają tzw. urządzenia obsługi ruchu. Do nich należą przede wszystkim stacje paliw i stacje diagnostyczne obsługi pojazdów samochodowych.

Stacje paliw

Na terenie gminy zlokalizowane są dwie stacje paliw- obie znajdują się w Osiu.

Stacje diagnostyczne obsługi pojazdów samochodowych

Na terenie gminy znajduje się jedna stacja diagnostyczna obsługi pojazdów samochodowych - w Osiu na terenie rolniczej spółdzielni produkcyjnej.

Komunikacja autobusowa

Globalna długość linii autobusowych wynosi 40 km. Gęstość dróg z komunikacją autobusową wynosi 19 km/100 km² analogiczna gęstość w województwie wynosi 44,5 km/100 km².

Długość dróg z komunikacją autobusową w gminie stanowi 60 % ogółu dróg o nawierzchni twardej. Główny przystanek zlokalizowany jest w centrum Osia.

Koleje

Przez teren gminy przebiega jednotorowa niezelektryfikowana linia kolejowa II rzędu (znaczenia regionalnego) Laskowice - Czersk - Bąk ze stacjami: Osie, Tleń, Łązek i przystankiem w miejscowości Kwiatki.

GAZOWNICTWO

W stanie istniejącym gmina Osie nie jest zgazyfikowana przewodowo gazem ziemnym. Przygotowywanie posiłków i ciepłej wody użytkowej odbywa się na kuchniach węglowych, elektrycznych i przy pomocy gazu propan - butan, dostarczanego w butlach 11 kg. W oparciu o liczne punkty dystrybucji.

Gmina posiada opracowaną przez Przedsiębiorstwo Produkcyjno - Usługowe „Sanimont” w Bydgoszczy koncepcję programową gazyfikacji całej gminy. Celem gazyfikacji gminy będzie zwiększenie komfortu warunków życia mieszkańców wsi a także znaczne ograniczenie zanieczyszczenia środowiska przyrodniczego poprzez użytkowanie gazu do ogrzewania pomieszczeń i tym samym zmniejszenie wydzielania szkodliwych substancji do atmosfery podczas opalania pomieszczeń węglem lub koksem.

Koncepcja programowa zakłada, że 100% mieszkańców będzie stosować gaz do: przygotowania posiłków, ogrzewania pomieszczeń, przygotowania karmy dla zwierząt w gospodarstwach rolnych, w ośrodkach wypoczynkowych do przygotowania posiłków i ciepłej wody użytkowej, a w ośrodkach całorocznych również do celów grzewczych.

Warunkiem rozpoczęcia gazyfikacji gminy Osie będzie doprowadzenie gazu wysokiego ciśnienia do gmin Drzycim i Lniano.

ELEKTRONERGETYKA

Gmina stanowi dość wyodrębnioną enklawę energetyczną o niewielkim zapotrzebowaniu mocy i niskim zużyciu energii elektrycznej. Źródłem zasilania gminy w energię elektryczną jest rozdzielnia wysokiego napięcia, zlokalizowana przy elektrowni wodnej w Żurze. Z rozdzielni tej w kierunku obszaru Osia wyprowadzona została jedna linia średniego napięcia

15 kV, doprowadzająca energię elektryczną do Osia, Tlenia i pozostałych miejscowości na terenie gminy,

Modernizacja sieci energetycznych przeprowadzana jest sukcesywnie we wszystkich miejscowościach gminy i wynika z planu opracowanego przez energetykę.

Sieć średniego napięcia

Linia średniego napięcia, wyprowadzona z rozdzielni przy elektrowni w Żurze, zasilająca obszar gminy, jest w dobrym stanie technicznym. Długość jej wynosi ok. 80 km, a więc o 50% przekracza długość uzasadnioną ekonomicznie. Istnieje możliwość awaryjnego zasilania tej linii z GPZ Gródek, jednakże długość jej ulega zwiększeniu.

Sieć rozdzielcza średniego napięcia w przeważającej większości wykonana została jako sieć napowietrzna przewodami stalowo - aluminiowymi AFL 3x35 mm² i AFL 3x70 mm². Budowa każdej nowej stacji transformatorowej spowoduje rozbudowę sieci średniego napięcia.

Zużycie energii elektrycznej

Zarówno Zakład Energetyczny, jak i Urząd Statystyczny w Bydgoszczy nie prowadzą zestawienia zużycia energii elektrycznej na terenach wiejskich w poszczególnych latach. Taka statystyka prowadzona jest jedynie dla miast województwa i łącznie dla wszystkich wsi w województwie. Z zestawienia tego wynika, że do roku 1993 następowało zmniejszenie zużycia energii elektrycznej globalnie i w odniesieniu do 1 odbiorcy. Domniemywać również należy, że podobna sytuacja wystąpiła i na terenie gminy Osie oraz dla samej miejscowości Osie. W stosunku do 1989 r. na terenach wiejskich nastąpiło zmniejszenie zużycia energii elektrycznej aż o ok. 16%. W woj. Kujawsko-pomorskim od kilkunastu lat obserwuje się, że zużycie energii elektrycznej na 1 odbiorcę wiejskiego jest znacznie większe od średniego krajowego zużycia.

Standardy zaopatrzenia w energię elektryczną

Przyjmuje się następujący system i standardy zaopatrzenia gminy w energię elektryczną:

- a/ źródłem energii elektrycznej gminy pozostanie rozdzielnia wysokiego napięcia, przy elektrowni w Żurze,
- b/ wyznaczone w studium tereny przewidziane pod lokalizację nowych inwestycji wymagają realizacji odcinków sieci średniego napięcia, budowy kolejnych stacji transformatorowych oraz budowy i rozbudowy sieci niskiego napięcia,
- c/ na terenach wiejskich w dalszym ciągu realizowane będą głównie stacje transformatorowe słupowe i napowietrzna sieć średniego napięcia,
- d/ na terenach letniskowych i osiedli mieszkaniowych o zwartej zabudowie sieć niskiego napięcia należy przewidywać jako sieć kablową,
- e/ w założeniach docelowych należy przyjąć, że dostarczana do odbiorców energia elektryczna winna bez żadnych ograniczeń pokrywać potrzeby gminy na cele: komunalno - bytowe mieszkańców, rolnictwa oraz usług.

Telekomunikacja

- a) Diagnoza stanu istniejącego

Na terenie wsi Osie znajduje się jedna centrala telefoniczna w Osiu współpracująca z drugą centralą zlokalizowaną w Tleniu, które swym zasięgiem obejmują wszystkie miejscowości gminy Osie.

Przez teren gminy, na kierunku północ - południe, przebiega linia telekomunikacyjna międzymiastowa relacji Świecie - Osie - woj. pomorskie.

Od 1989 r. na terenie województwa występuje intensywny rozwój telekomunikacji. W bardzo szybkim tempie realizuje się założenia polityki inwestycyjnej i rozwojowej

zmierzającej do nadrobienia wieloletnich opóźnień w tej dziedzinie. Ilość abonentów telefonicznych systematycznie rośnie.

W ostatnich latach zanotowano wzrost liczby abonentów sieci telefonicznych bezprzewodowych opartych o maszty telefoniczne zlokalizowane w Osiu, a także w Tleniu i Żurze.

WODOCIĄGI I KANALIZACJA

Zaopatrzenie w wodę

Wieś Osie zwodociągowana jest w 100 %. Woda dostarczana jest z wodociągu grupowego, wiejskiego, zlokalizowanego we wsi Osie z połączeniem do ujęcia w Jaszczu.

Wydajność poszczególnych ujęć przedstawia się następująco:

- ujęcie w Osiu - z pokładów czwartorzędowych o głębokości 44 i 44 m p.p.t.,
wydajność 26,00 i 19,00 m³/godz ;

Woda uzdatniana jest w stacjach wodociągowych, których łączna wydajność wynosi 140,00 m³/godzinę.

Rozprowadzana jest sieciami wodociągowymi o średnicach $\varnothing$ 90÷225 mm.

Zużycie wody z wodociągów zbiorowego zaopatrzenia w gospodarstwach domowych systematycznie zwiększa się. W roku 1990 zużycie wody w gminie wynosiło 13,6 m³/dobę/1 mieszkańca, w roku 1994 zużycie wody wynosiło już 36,3 m³/1 mieszkańca/dobę.

Odprowadzenie ścieków

W gminie Osie pracuje grupowa oczyszczalnia ścieków we wsi Osie

- mechaniczno - biologiczna oczyszczalnia ścieków o przepustowości Q d śr - 980 m³, Q dmax - 1540 m³.

Obsługuje ona dużą część wsi gminnej Osie - w której sukcesywnie realizowana jest budowa kolektorów i kanałów sanitarnych, jednakże ścieki z dużej części wsi odprowadzane są do kanalizacji ogólnospławnej (deszczowej) co powoduje przeciążenie oczyszczalni i jej niewłaściwą eksploatację. Wieś Osie skanalizowana jest w 80 % , zaś cała gmina w 65 % . Odbiornikiem ścieków oczyszczonych jest rzeka Wda.

WARUNKI GLEBOWE I KLIMATYCZNE

Gleb o wysokiej bonitacji klas I - III jest w Osiu znikoma ilość na gruntach ornych 1,7% a na użytkach zielonych 0,1%. Największy odsetek na gruntach ornych stanowią gleby klasy V - 33,1%. Gleb średniej klasy IV a i IV b jest łącznie w Osiu 43,8%. Grunty orne zajmują generalnie gleby bardzo lekkie, piaszczyste zawierające w wierzchnich warstwach piaski: gliniaste lekkie, piaski słabo gliniaste i luźne oraz częściowo piaski słabo gliniaste pyłaste i pyły zwykłe. Gleby są okresowo za suche z powodu słabego piaszczystego składu mechanicznego wierzchnich warstw profilu glebowego i położenia w terenie płaskim bądź lekko falistym o dobrym odpływie wód i niskim poziomie wód gruntowych. Gleby klasy IV a i IV b zaliczane są do kompleksu przydatności rolniczej 5 - żytniego dobrego i 6 - żytniego słabego i należą do typu gleb bielcowych, bądź brunatnych wylugowanych o odczynie kwaśnym. Gleby klasy V i VI zaliczane są do 6 - żytniego słabego i 7 - żytniego bardzo słabego.

Użytki zielone zajmują łąki i pastwiska w klasie V (kompleks 32 - użytki zielone słabe i bardzo słabe, czasem 2z - średnia), na ogół pochodzenia organicznego, leżące na torfach niskich. Ponad 25% produkcji roślinnej pochodzi z użytków zielonych. Trwałe użytki zielone pokrywają w ponad 100% potrzeby na pasze objętościowe pogłównia bydła i koni. Stopień zaspokojenia potrzeb melioracyjnych wynosi dla użytków rolnych 61,1%, natomiast dla gruntów ornych 29,9% (bardzo niski) a dla użytków zielonych 88,5%.

Około 337 ha użytków rolnych wymaga odbudowy, bądź modernizacji i 384 - nowych melioracji (w tym 324 na gruntach ornych).

Wskaźnik waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej wynosi 49 i należy do najniższych w województwie. Wskaźnik bonitacji dla gleb wynosi 34,4 i również jest jednym z najniższych w województwie. Korzystny jest agroklimat (8,8 na 10 punktów możliwych), warunki wodne słabe (1,9 punktów na 5 możliwych) i średnia rzeźba terenu (3,9 punktów na 5 możliwych).

WYKAZ OBIEKTÓW ZABYTKOWYCH OBJĘTYCH OCHRONĄ

Zabytek
KOŚCIÓŁ PAR. p.w. PODWYŻSZENIA KRZYŻA ŚW., szach., (mur., 1821, dobudowa prezbiterium 1901, rozbudowa i przebudowa 1921-23, cmentarz parafialny założony w XIX w.
SZKOŁA, ul. Szkolna, mur., pocz. XX w.
ul. Dolna DOM Nr 1, mur., l. 20 XX w.
ul. Dolna DOM Nr 2, mur., 4 ćw. XIX w.
ul. Dolna DOM Nr 14, mur., 4 ćw. XIX w.
ul. Dworcowa DOM Nr 2, drewn., 2 poł. XIX w.
ul. Kościuszki DOM Nr 6, mur., 4 ćw. XIX w.
ul. Kościuszki DOM Nr 20, mur., 4 ćw. XIX w., przebudowany
ul. Młyńska DOM Nr 22, mur., XIX/XX.
ul. Ks. Semrau'a, DOM Nr 4, mur. pocz. XX w.
ul. Ks. Semrau'a, DOM Nr 6, drewn. 2 poł. XIX w.
ul. Ks. Semrau'a, DOM Nr 7, mur. pocz. XX w.
ul. Ks. Semrau'a, DOM Nr 37, mur. 4 ćw. XIX w.
ul. Ks. Semrau'a, DOM Nr 42, mur. XIX/XX.
ul. Ks. Semrau'a, DOM Nr 44, mur. pocz. XX w.
ul. Ks. Semrau'a, DOM Nr 49, mur. pocz. XX w.
ul. Sienkiewicza, DOM Nr 8, mur., 4 ćw. XIX w.
ul. Sienkiewicza, DOM Nr 9, mur., 4 ćw. XIX w.
ul. Sienkiewicza, DOM Nr 11, mur., 4 ćw. XIX w.
ul. Sienkiewicza, DOM Nr 17, mur., 4 XIX/XX.
ul. Sienkiewicza, DOM Nr 22, drewn., k. XIX w.
ul. Sienkiewicza, DOM Nr 24, drewn., poł. XIX w.
ul. Sienkiewicza, DOM Nr 32, mur., k. XIX w.
ul. Starogardzka, DOM Nr 6, mur. pocz. XX w.
ul. Szkolna, DOM Nr 3, mur., k. XIX w.
ul. Szkolna, DOM Nr 4, mur., pocz. XX w.
ul. Szkolna, DOM Nr 7, drewn., k. XIX w.
ul. Młyńska 1, SPICHLERZ, mur./drewn., k. XIX w.

„Brak stref ochrony archeologicznej na obszarze gminy wynika z braku archeologicznych badań powierzchniowych (zostały one dopiero rozpoczęte).

PRZYRODA

„Wdecki Park Krajobrazowy”

- 75,3% Wdeckiego Parku Krajobrazowego tj. 14 440,62 ha znajduje się na terenie gminy, (lasy - 9 756 ha, wody - 525 ha, tereny pozostałe /zabudowane, rolne, komunikacja/ -4 159,62 ha.)
- obejmuje swym zasięgiem duży fragment centralnej części gminy, w jego granicach znajduje się część zlewni chronionej rz. Wdy
- ustanowiony Rozporządzeniem Wojewody Bydgoskiego nr 52/93 z 16.02.1993 r. (Dz. Urz. Woj. Bydg. nr 10 poz. 133),
- zakres nakazów i zakazów obowiązujących w Parku zawarty jest w cyt. wyż. Rozporządzeniu Wojewody Bydgoskiego Nr 31/98 z 11.08.1998 r.,
- wszelkie obiekty i urządzenia lokalizowane na obszarze Parku - nie mogą wpływać ujemnie na jego walory przyrodnicze i krajobrazowe. nie mogą również prowadzić do degradacji wód, powietrza, gleb i szaty roślinnej oraz do zmian stosunków wodnych.
- integralnymi częściami Parku jest pięć stref ochronnych, w tym dwa tzw. obszary wyłączone (o statusie strefy ochronnej) obejmujące okolice w. Osie i Tlenia oraz trzy obszary zewnętrzne („a”, „b” i „c”). Na tych terenach brak jest dotychczas obowiązujących ograniczeń.

Rezerwaty przyrody:

- **rezerwat przyrody „Dury”**
  - powierzchnia 12,59 ha
  - obszar Nadleśnictwa Osie
  - ustanowiony zarządzeniem Min. Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z 26.03.1975 r. (MP nr 11, poz. 64)
  - ochronie podlega 5 jezior dystroficznych, roślinność skąpożywna torfowiska przejściowego
  - zasady zagospodarowania określone zostały w cyt. powyżej zarządzeniu
- **rezerwat przyrody „Brzęki im. Zygmunta Czubińskiego”**
  - powierzchnia 102, 21 ha
  - obszar Nadleśnictwa Osie i leśnictwa Dębowice
  - ustanowiony zarządzeniem Min. Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z 26.03.1975 r. (MP nr 11, poz. 64 § 5), które określa sposób gospodarowania na terenie rezerwatu
  - ochroną objęty jest naturalny las mieszany (dębowo - grabowy) z udziałem brekinii
- **rezerwat przyrody „Jezioro Miedzno”**
  - powierzchnia 86,01 ha (Jez. Miedzno - 21,42 ha, bagno - 64,11 ha, las - 0,48 ha)
  - obszar nadleśnictwa Osie i leśnictwa Orli Dwór
  - ustanowiony zarządzeniem nr 180 Min. Przemysłu Drzewnego i Leśnictwa z 4. 11. 1968 r. (M.P. nr 49, poz. 340) dla zachowania ze względów naukowych i dydaktycznych miejsc lęgowych i żerowisk ptaków wodnych i błotnych
  - ograniczenia w zakresie gospodarki są typowe dla rezerwatów przyrody, zdefiniowane w cyt. wyżej zarządzeniu
  - obowiązuje zakaz zmiany stosunków wodnych bez uzyskania pozwolenia wodno prawnego i tylko w przypadku jeżeli nie spowoduje to zasadniczej zmiany w biotypie.
  - obowiązuje również zakaz niszczenia szuwarów oraz trzciny i uprawiania sportów wodnych

Pomniki przyrody

Na terenie gminy Osie znajdują się również 72 pomniki przyrody - ustanowione Rozporządzeniem Wojewody Bydgoskiego. Na terenie sołectwa zarejestrowano 22 pomniki przyrody ożywionej i nieożywionej. W rejestrze znajdują się pojedyncze drzewa lub grupy drzew.

Użytki ekologiczne

Na terenie sołectwa są cztery użytki ekologiczne. Są to głównie bagna, łąki bądź pastwiska z roślinnością hydrofilną, położone głównie na terenach leśnych. Ustanowione one zostały również Rozporządzeniami Wojewody Bydgoskiego.

Stanowiska zwierząt chronionych

Ochroną gatunkową na terenie sołectwa Osie objęte są stanowiska zwierząt chronionych takich jak: bóbr europejski, wydra, bocian czarny, rybołów, żuraw, kania ruda i czarna, ptaki błotne i pływające, nietoperze, ptaki śpiewające.

Zagrożenia zewnętrzne

Walory przyrodniczo - krajobrazowe gminy, z rzeką Wdą i jej spiętrzeniem spowodowanym uruchomioną w 1930 r. elektrownią wodną Żur, licznymi jeziorami: Wierzchy, Mukrz, Miedzno, Piaseczno, Dury, Rudolinek, Ciche, Martwe, Starnie, Czerno, rzekami Ryszką, Prusią i Sobińską Strugą - spowodowały rozwój funkcji usługowej jaką jest wieś Osie, wspomagającą wieś Tleń z elementami wsi letniskowej o charakterze „kurortu” lub uzdrowiska

Wdecki Park Krajobrazowy znajduje się na skraju intensywniejszej penetracji turystycznej. Obszar objęty Parkiem charakteryzuje słaba sieć komunikacyjna, wysoki stopień lesistości, niski stopień zaludnienia, pierwotne drzewostany, relatywnie duży udział stosunkowo czystych wód, liczne stanowiska flory i fauny.

Obszar parku podlega licznym procesom degradacyjnym związanym z punktowym zrzutem ścieków, zanieczyszczeniami antropogenicznymi o charakterze obszarowym lub liniowym, intensywniejszym ruchem turystycznym w niektórych rejonach, itp.

ANALIZA SWOT

Ocena mocnych i słabych stron miejscowości Osie

Silne strony:

1. Duży potencjał gospodarczy wsi (znaczna liczba małych i średnich przedsiębiorstw)
2. Udział Gminy w Związku Miast i Gmin Zlewni Rzeki Wdy
3. Mocna pozycja wsi i gminy w rankingach gospodarczych i społecznych
4. Korzystne położenie komunikacyjne (na trasie Warlubie-Tuchola i Świecie-Starogard)
5. Wysoka lesistość sołectwa. Lasy z niedaleko położonymi rezerwatami przyrody – bogata fauna i flora
6. Rozbudowana infrastruktura komunalna wsi – wodociągi, kanalizacja, sieć informatyczna i telefoniczna
7. Położenie we Wdeckim Parku Krajobrazowym i Leśnym Kompleksie Promocyjnym „Bory Tucholskie”
8. Bogate centrum usługowo-handlowe

Słabe strony:

1. Niewystarczający poziom infrastruktury drogowej (drogi, ulice, chodniki, parkingi)
2. Niski standard starej zabudowy mieszkaniowej
3. Niedostateczne wykorzystanie zewnętrznych środków finansowych
4. Niski udział dofinansowania zadań inwestycyjnych
5. Brak wykwalifikowanej kadry w wybranych specjalizacjach
6. Niedostateczna baza zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży w czasie wolnym od nauki brak placu zabaw spełniającego oczekiwania młodych mieszkańców wsi
7. Bezrobocie, zwłaszcza wśród kobiet;
8. Niski poziom życia wśród części mieszkańców;
9. Niedostateczne zorganizowanie społeczeństwa

Szanse:

1. Dalszy wzrost gospodarczy kraju, a tym samym gminy
2. Wieś i gmina jako element kraju – członka Unii Europejskiej
3. Możliwości dofinansowania ze źródeł pozabudżetowych
4. Możliwość stworzenia nowych miejsc pracy w sferze obsługi turystyki.
5. Możliwość uzyskiwania nowych zawodów
6. Rozwój infrastruktury może wyzwalać wzrost przedsiębiorczości adresowanej do mieszkańców wsi
7. Systematyczne inwestowanie w infrastrukturę techniczną i komunalną może poprawić wizerunek wsi i zwiększyć popyt tworzenie firm usługowych i produkcyjnych

8. Korzystne zmiany prawne w zakresie gospodarki finansowej gmin i wzrost udziału gmin w podatkach.
9. Rozwój mieszkalnictwa stałego i letniskowego
10. Poprawa jakości dróg krajowych, wojewódzkich i powiatowych
11. Wzrost dochodów osób fizycznych i podmiotów prawnych

Zagrożenia:

1. Wzrost oferty inwestycyjnej prezentowanej przez inne wsie powiatu
2. Konkurencja ze strony innych gmin lub regionów
3. Zmiana przepisów podatkowych powodujących spadek wpływów do budżetu gminy
4. Przeniesienie środków finansowych do dużych regionów obsługujących EURO 2012
5. Upadłość wiodących, dużych zakładów produkcyjnych
6. Szybki wzrost cen gruntów, materiałów budowlanych i robocizny
7. Brak pracowników o odpowiednich kwalifikacjach
8. Wzrost bezrobocia
9. Odpływ ludzi do większych miast
10. Zaniechanie działań w zakresie infrastruktury technicznej i komunalnej

KIERUNKI ROZWOJU

Położenie wsi Osie stanowi szansę na rozwój turystyczny miejscowości. Jej walory przyrodniczo – krajobrazowe, architektura wiejska, oraz istnienie wielu atrakcyjnych w ujęciu historycznym obiektów stanowią podstawę do ukierunkowania działalności mieszkańców, władz w stronę rozwoju turystycznego. Podjęcie tego zadania umożliwi rozwój wsi, dzięki eskalacji odwiedzin turystów z Polski i zagranicy, to z kolei może przyczynić się do powstania przedsięwzięć gospodarczych z zakresu obsługi turystyki. Zmiana charakteru wsi z rolniczo – leśnego na usługowo – turystyczny z elementami przemysłu nieuciążliwego może w znaczny sposób ograniczyć bezrobocie i marginalizację społeczności lokalnej. Ograniczeniu pauperyzacji wsi może służyć również aktywizacja społeczno – kulturalna mieszkańców wsi. Realizacji tego kierunku służyć może szersza działalność Gminnego Ośrodka Kultury w Osiu, rozwój bazy edukacyjnej i sportowej oraz działalność organizacji społecznych

W celu realizacji powyższych założeń należałoby podjąć następujące działania:

- Przystosować obiekt szkolny Zespołu Szkół w Osiu zgodnie z istniejącym projektem: Zielona sala gimnastyczna na Centrum Aktywizacji Społeczności Wiejskiej; umożliwić przez to rozbudowę budynku szkolnego, w którym będą mogli spotykać się mieszkańcy wsi, przede wszystkim dzieci i młodzież; istnienie Centrum pozwoli na wsparcie Gminnego Ośrodka Kultury w Osiu w organizowaniu imprez, festynów wiejskich czyli ogólnie rzecz biorąc pobudzi do aktywniejszego uczestnictwa w przedsięwzięciach kulturalnych mieszkańców wsi.
- Wykorzystać walory turystyczne miejscowości: Rzeka Wda wraz ze Zbiornikiem Żurskim (organizowanie spływów kajakowych i imprez dla zwolenników sportów wodnych); oznakowanie tras, obiektów i miejsc szczególnie atrakcyjnych.
- Modernizować elementy komunikacyjne (drogi, chodniki i parkingi)
- Zmodernizować pozostałą część targowiska gminnego
- Utworzyć place zabaw dla najmłodszych mieszkańców miejscowości
- Tworzyć warunki do poprawy estetyki wsi

PRIORYTETY ROZWOJOWE, CELE, PROJEKTY

PRIORYTET 1 – Tworzenie i modernizacja infrastruktury

Cel 1 – Rozszerzenie działalności edukacyjnej, kulturalnej i rekreacyjno – sportowej

Projekty:

- Utworzenie Centrum – Zielona sala gimnastyczna na bazie Zespołu Szkół w Osiu
- Budowa boiska sportowego w ramach programu „ORLIK 2012” przy Zespole Szkół w Osiu
- Modernizacja Gminnego Ośrodka Kultury wraz z otoczeniem
- Dopuszaenie GOK Osie w sprzęt nagłaśniająco-informacyjny
- Stworzenie Centrum Promocji i Informacji przy GOK Osie
- Budowa, modernizacja i organizacja ścieżek turystycznych w tym: piesze, rowerowe, kajakowe, konne, Nordic Walking itp.
- Urządzenie ogólnodostępnej plaży z kąpieliskiem, polem namiotowym i przystanią dla kajakarzy nad Zalewem Żurskim
- Zorganizowanie i oznaczenie ścieżek rowerowych
- Budowa tablic informacyjnych z mapką o szlakach turystycznych
- Modernizacja stadionu sportowego
- Budowa placu zabaw

Cel 2 – Unowocześnienie infrastruktury komunikacyjnej

Projekty:

- Rozbudowa chodników
- Poprawa stanu dróg
- Wykonanie oświetlenia

Cel 3 – Uregulowanie gospodarki wodno – ściekowej

Projekty:

- Rozbudowa kanalizacji sanitarnej
- Rozbudowa sieci wodociągowej

PRIORYTET 2 – Tworzenie warunków do rozwoju małej przedsiębiorczości

Cel 1 – Wspieranie rozwoju gospodarstw agroturystycznych

Projekty:

- Edukacja mieszkańców tworzących nowe gospodarstwa
- Tworzenie nowych kwater agroturystycznych

Cel 2 – Rozwój małego biznesu

Projekty:

- Szkolenia w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej
- Tworzenie małej gastronomii
- Tworzenie przemysłu rękodzieła ludowego
- Wykorzystanie zdolności i umiejętności mieszkańców

PRIORYTET 3 – Edukacja i integracja mieszkańców

Cel 1 – Działalność szkoleniowo – edukacyjna

Projekty:

- Organizowanie szkoleń i kursów dla różnych grup mieszkańców
- Organizowanie kursów komputerowych, językowych itp.

Cel 2 – Działalność integracyjna wśród mieszkańców

Projekty:

- Organizowanie rodzinnych pikników i festynów wiejskich
- Organizowanie spotkań tematycznych (np. układanie bukietów, pieczenie ciast itp.)
- Organizowanie turniejów, meczy, rozgrywek sportowych

OPIS WYBRANYCH PLANOWANYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ

Utworzenie Bazy - Zielona Sala Gimnastyczna

Plan Rozwoju Miejscowości Osie opracowany przez mieszkańców wsi zakłada realizację działań ze sfer życia: społeczno - kulturalnego i gospodarczego.

W celu zapewnienia realizacji planowanych działań niezbędna jest rozbudowa budynku Zespołu Szkół w Osiu i utworzenie na jej bazie Zielonej Sali Gimnastycznej. Dzięki funkcjonowaniu nowego obiektu poprawi się jakość bazy edukacyjnej, a mieszkańcy wsi będą mogli spotykać się na imprezach sportowych i kulturalnych, integrujących społeczność wiejską.

Centrum ma być miejscem organizacji zajęć edukacyjnych i zagospodarowania czasu wolnego. Nowoczesna baza sportowa zapewni lepszy rozwój fizyczny dzieci i młodzieży, wyposażone w sprzęt komputerowy Centrum umożliwi mieszkańcom wsi dostęp do informacji poprzez Internet, przez co ułatwi m.in. realizację planów zawodowych lub poszukiwanie pracy. Oprogramowanie multimedialne pozwoli na np. naukę języków obcych itp. Ma również zapoczątkować realizację wspólnych przedsięwzięć na rzecz poprawy warunków i jakości życia na wsi.

Wraz z modernizacją należy wyposażyć Centrum w niezbędne do jego działalności elementy. Utworzone Centrum będzie uzupełniać działalność Gminnego Ośrodka Kultury w Osiu.

W uzasadnieniu powyższego przedsięwzięcia należy zauważyć, że rozwój sportowy i kulturalny, choć nie przynosi bezpośrednich korzyści materialnych, wpływa na każdą dziedzinę życia. Jest katalizatorem przemian społecznych. Będzie to miało bezpośrednie przełożenie na inne dziedziny życia mieszkańców wsi. Zmodernizowany obiekt ma przyczynić się do oczekiwanego rozwoju edukacji stanowiąc bazę dodatkową atrakcję sportowo-kulturalną umożliwiającą spędzenie czasu wolnego.

Zakres prac oraz koszty zawarte zostały w dokumentacji technicznej i kosztorysie obiektu.

Urządzenie ogólnodostępnej plaży z kąpieliskiem, polem namiotowym i przystanią dla kajakarzy nad Zalewem Żurskim

Miejscowość Grzybek od wieloleci funkcjonuje jak zaplecze spacerowo-rekreacyjne dla mieszkańców Osia, ich gości oraz turystów. Duża popularność tego miejsca wymaga odpowiedniego doposażenia w pole namiotowe, przystań i kąpielisko z wydzieloną strefą dla małych dzieci. Projekt uwzględnia oczekiwania mieszkańców i wczasowiczów. Grzybek z imprezami integracyjnymi prowadzonymi przez organizacje społeczne i pozarządowe ma szansę stać się doskonałym uzupełnieniem przedsięwzięć organizowanych w Tleniu i Żurze. W zakresie budowy przystani kajakowej projekt wpisany jest do realizacji z programu „Szlak kajakowy Rzeki Wdy” realizowanego przez Związek Miast i Gmin Zlewni Rzeki Wdy”. Zmodernizowany obiekt przyczyni się do rozwoju bazy rekreacyjno- sportowej stanowiąc łatwo dostępną, dodatkową atrakcję czynnego wypoczynku, umożliwiającą spędzenie czasu wolnego w okresie od wiosny do jesieni z elementami wykorzystania w okresie zimowym.

Budowa boiska sportowego w ramach programu „ORLIK 2012” przy Zespole Szkół w Osiu

W zakres wchodzi budowa kompleksu sportowego w ramach programu „ORLIK 2012” składającego się z boiska do piłki nożnej na murawie sztucznej, boiska do koszykówki łącznie z kortem tenisowym. Całość uzupełniona jest ogrodzeniem i oświetleniem. Inwestycja wykonywana wg projektu technicznego typowego. Projekt znajduje się w fazie realizacji w 2009.

Modernizacja Gminnego Ośrodka Kultury wraz z otoczeniem

W projekcie przewiduje się przebudowę otoczenia GOK Osie od strony frontowej z zachowaniem zieleni, wymianę stolarki okiennej i drzwiowej, roboty termoizolacyjne wokół ścian zewnętrznych oraz remont dachu. Niezbędnym elementem są roboty modernizacyjne wewnątrz obiektu wraz z koniecznym wyposażeniem w sprzęt komputerowy, nagłaśniający i audio-wizualny umożliwiający realizację zadań statutowych Gminnego Ośrodka Kultury.

Doposażenie GOK Osie w sprzęt nagłaśniająco-informacyjny

W projekcie przewidziano zakup wyposażenia GOK-u w sprzęt i urządzenia nagłaśniające oraz wyposażenie informacyjne i urządzenie (głośniki, wzmacniacze, komputery, oświetlenie, sprzęt audio-video), dostosowanie wnętrza obiektu a także jego otoczenia, np. tablice, słupy reklamowe, urządzenie placu przy GOK

Stworzenie Centrum Promocji i Informacji przy GOK Osie

Projekt przewiduje modernizację placu przed GOK Osie wraz z niezbędną infrastrukturą służącą informacji i promocji działań prowadzonych przez GOK Osie, Urząd Gminy Osie oraz instytucje i stowarzyszenia pozarządowe. W obiekcie planuje się zakup wyposażenia komputerowego i audio-wizyjnego umożliwiającego prezentowanie walorów gospodarczych, przyrodniczych i krajozobrazowych Gminy osie i wschodniej części Borów Tucholskich. Centrum pełnić będzie wybrane elementy Centrum Informacji Turystycznej oraz koordynatora działań społecznych w zakresie wydarzeń kulturalno –sportowych i turystycznych na terenie gminy.

Budowa, modernizacja i organizacja ścieżek turystycznych w tym: piesze, rowerowe, kajakowe, konne, Nordic Walking itp.

Wśród istniejących na terenie gminy 8 pieszych szlaków turystycznych wszystkie wymagają bieżącej konserwacji, korekty przebiegu tras i nowego oznakowania. Równoległe prowadzone będą działania promocyjne w postaci ulotek, broszur i folderów promujących istniejące szlaki.

W projekcie przewiduje się także budowę nowych elementów turystycznych – szlaki tematyczne np. konne, kajakowe, rowerowe wraz z niezbędną infrastrukturą i działaniami promocyjnymi – np. tablice informacyjne, ulotki i foldery, przewodniki.

Nowością w Borach Tucholskich będzie budowa Parku Nordic Walking opartego na sześciu ścieżkach o długościach od 4 do 12 km, z publikacją materiałów reklamowych i popularyzujących stosunkowo młodą dziedzinę aktywnego wypoczynku. W projekcie zawarto festyn promocyjny pod nazwą „Do Tlenia po tlen” z elementami promocyjnymi Nordic Walking.

Harmonogram rzeczowo-finansowy: 2010-2018 rok

Priorytet	Cel	Projekt:	Termin realizacji	Koszt realizacji	Jednostka lub osoba odpowiedzialna
PRIORYTET 1 Tworzenie i modernizacja infrastruktury	Cel 1 – Rozszerzenie działalności edukacyjnej, kulturalnej i rekreacyjno – sportowej	Urządzenie ogólnodostępnej plaży z kąpieliskiem, polem namiotowym i przystanią dla kajakarzy nad Zalewem Żurskim	2012-2015	450 000 PROW Budżet Gminy LGD BT	Gmina Osie
	Cel 1 – Rozszerzenie działalności edukacyjnej, kulturalnej i rekreacyjno – sportowej	Zorganizowanie i oznaczenie ścieżek rowerowych	2011-2013	25 000 PROW Budżet Gminy LGD BT	Gmina Osie PTTK
	Cel 1 – Rozszerzenie działalności edukacyjnej, kulturalnej i rekreacyjno – sportowej	Budowa tablic informacyjnych z mapką o szlakach turystycznych	2011-2013	25 000 PROW Budżet Gminy LGD BT	Gmina Osie PTTK
	Cel 1 – Rozszerzenie działalności edukacyjnej, kulturalnej i rekreacyjno – sportowej	Modernizacja stadionu sportowego	2011-2015	600 000 PROW Budżet Gminy	Gmina Osie LZS, GOK
	Cel 1 – Rozszerzenie działalności edukacyjnej, kulturalnej i rekreacyjno – sportowej	Budowa placów zabaw i miejsc rekreacji	2011-2018	120 000 PROW Budżet Gminy LGD BT	Gmina Osie
	Cel 1 – Rozszerzenie działalności edukacyjnej, kulturalnej i rekreacyjno – sportowej	Modernizacja Gminnego Ośrodka Kultury wraz z przebudową otoczenia	2010-2013	500 000 PROW Budżet Gminy	Gmina Osie GOK Osie
	Cel 1 – Rozszerzenie działalności edukacyjnej, kulturalnej i rekreacyjno – sportowej	Stworzenie Centrum Promocji i Informacji przy GOK Osie	2011-2015	100 000 PROW Budżet Gminy LGD BT	Gmina Osie GOK Osie

	Cel 1 – Rozszerzenie działalności edukacyjnej, kulturalnej i rekreacyjno – sportowej	Budowa, modernizacja i organizacja ścieżek turystycznych w tym: piesze, rowerowe, kajakowe, konne, Nordic Walking itp.	2010-2018	120 000 PROW Budżet Gminy LGD BT	Gmina Osie GOK Osie Organizacje pozarządowe
	Cel 1 – Rozszerzenie działalności edukacyjnej, kulturalnej i rekreacyjno – sportowej	Doposażenie GOK Osie w sprzęt nagłaśniająco-informacyjny	2010-2012	220 000 PROW Budżet Gminy LGD BT	Gmina Osie GOK Osie
	Cel 1 – Rozszerzenie działalności edukacyjnej, kulturalnej i rekreacyjno – sportowej	Budowa Parku dendrologiczno-spacerowego w Osiu	2010-2014	150 000 PROW Budżet Gminy LGD BT	Gmina Osie Nadleśnictwo Osie
	Cel 1 – Rozszerzenie działalności edukacyjnej, kulturalnej i rekreacyjno – sportowej	Budowa kortu tenisowego	2014-2016	300 000 PROW Budżet Gminy LGD BT	Gmina Osie
PRIORYTET 1 Tworzenie i modernizacja infrastruktury	Cel 2 – Unowocześnienie infrastruktury komunikacyjnej	Rozbudowa chodników, wjazdów i placów gminnych	2010-2018	1 500 000 PROW Budżet Gminy Powiatowy Zarząd Dróg	Gmina Osie
	Cel 2 – Unowocześnienie infrastruktury komunikacyjnej	Modernizacja ulic i dróg gminnych	2010-2018	4 000 000 PROW Budżet Gminy Powiatowy Zarząd Dróg	Gmina Osie Powiatowy Zarząd Dróg w Świeciu
	Cel 2 – Unowocześnienie infrastruktury komunikacyjnej	Wykonanie oświetlenia na osiedlu Leśnym	2011-2015	300 000 1 500 000 PROW Budżet Gminy	Gmina Osie

	Cel 2 – Unowocześnienie infrastruktury komunikacyjnej	Modernizacja drogi Osie-Stary Tartak	2010-2013	400 000 PROW Budżet Gminy	Gmina Osie
	Cel 2 – Unowocześnienie infrastruktury komunikacyjnej	Modernizacja targowiska gminnego w Osiu	2010-2014	200 000 PROW Budżet Gminy	Gmina Osie
	Cel 2 – Unowocześnienie infrastruktury komunikacyjnej	Budowa miejsc postojowych i parkingów	2010-2018	300 000 PROW Budżet Gminy	Gmina Osie Parafia Osie Powiatowy Zarząd Dróg
	Cel 3 – Uregulowanie gospodarki wodno – ściekowej	Rozbudowa kanalizacji sanitarnej	2010-2018	1 500 000 PROW Budżet Gminy	Gmina Osie GZK w Osiu
	Cel 3 – Uregulowanie gospodarki wodno – ściekowej	Rozbudowa sieci wodociągowej	2010-2018	600 000 PROW Budżet Gminy	Gmina Osie GZK w Osiu
PRIORYTET 2 Ochrona dziedzictwa kulturowego	Cel 1 – Ochrona dziedzictwa kulturowego	Remont kościoła parafialnego w Osiu	2010-2018	600 000 PROW Budżet Gminy	Parafia Osie Gmina Osie
PRIORYTET 3 Tworzenie warunków do rozwoju małej przedsiębiorczości	Cel 1 – Wspieranie rozwoju gospodarstw agroturystycznych	Edukacja mieszkańców tworzących nowe gospodarstwa	2010-2018	20 000 PROW Budżet Gminy LGD BT	GOK Osie ODR Minikowo Organizacje pozarządowe
	Cel 1 – Wspieranie rozwoju gospodarstw agroturystycznych	Tworzenie nowych kwater agroturystycznych	2010-2018	Brak danych	Podmioty prawne i osoby fizyczne

PRIORYTET 3 Tworzenie warunków do rozwoju małej przedsiębiorczości	Cel 2 – Rozwój małego biznesu	Szkolenia w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej	2010-2018	25 000 Powiatowy Urząd Pracy * Inne	ODR Minikowo Organizacje pozarządowe
	Cel 2 – Rozwój małego biznesu	Tworzenie małej gastronomii	2010-2018	Kwota - Brak danych Powiatowy Urząd Pracy * Inne	Podmioty prawne i osoby fizyczne
	Cel 2 – Rozwój małego biznesu	Tworzenie przemysłu rękodzieła ludowego	2010-2018	40 000 Budżet Gminy * Inne	GOK Osie ODR Minikowo Organizacje pozarządowe Podmioty prawne i osoby fizyczne
	Cel 2 – Rozwój małego biznesu	Wykorzystanie zdolności i umiejętności mieszkańców	2010-2018	25 000 Budżet Gminy Powiatowy Urząd Pracy * Inne	GOK Osie ODR Minikowo Organizacje pozarządowe Podmioty prawne i osoby fizyczne

PRIORYTET 4 Edukacja i integracja mieszkańców	Cel 1 – Działalność szkoleniowo – edukacyjna	Organizowanie szkoleń i kursów dla różnych grup mieszkańców	2010-2018	20 000 Budżet Gminy Powiatowy Urząd Pracy * Inne	GOK Osie LGD Bory Tucholskie w Tucholi Organizacje pozarządowe
	Cel 1 – Działalność szkoleniowo – edukacyjna	Organizowanie kursów komputerowych, językowych itp.	2010-2018	40 000 Budżet Gminy Powiatowy Urząd	GOK Osie LGD Bory Tucholskie w

				Pracy * Inne	Tucholi Organizacje pozarządowe
	Cel 2 – Działalność integracyjna wśród mieszkańców	Organizowanie rodzinnych pikników i festynów wiejskich	2010-2018	150 000 Budżet Gminy Firmy prywatne * Inne	GOK Osie LGD Bory Tucholskie Organizacje pozarządowe
	Cel 2 – Działalność integracyjna wśród mieszkańców	Organizowanie spotkań tematycznych (np. układanie bukietów, pieczenie ciast itp.)	2010-2018	20 000 Budżet Gminy Powiatowy Urząd Pracy * Inne	Liga Kobiet Polskich Klub Seniora GOK Osie LGD Bory Tucholskie
	Cel 2 – Działalność integracyjna wśród mieszkańców	Organizowanie turniejów, meczy, rozgrywek sportowych	2010-2018	30 000 Budżet Gminy Firmy prywatne * Inne	LZS w Osiu Liga Kobiet Polskich Klub Seniora GOK Osie LGD Bory Tucholskie w Tucholi Organizacje pozarządowe

PRIORYTET 5 – Ochrona zdrowia	Cel 1 – Działalność profilaktyczna	Wzbogacenie oferty profilaktycznej dla mieszkańców	2010-2018	120 000 SP ZOZ, Budżet Gminy Zakłady prywatne PROW, Leader	SP ZOZ Osie
	Cel 2 – Poprawa bazy	Doposażenie bazy w sprzęt	2010-2018	1 000 000	SP ZOZ Osie

	zdrowotnej	diagnostyczno-medyczny		SP ZOZ, Budżet Gminy Zakłady prywatne PROW, Leader	Zakłady prywatne
	Cel 2 – Poprawa bazy zdrowotnej	Poprawa standardów lokalowych obiektów	2010-2018	800 000 SP ZOZ, Budżet Gminy Zakłady prywatne PROW, Leader	SP ZOZ Osie Zakłady prywatne
	Cel 3 – Działalność rehabilitacyjna	Wzbogacenie oferty rehabilitacyjnej	2010-2018	400 000 SP ZOZ, Budżet Gminy Zakłady prywatne PROW, Leader	SP ZOZ Osie Zakłady prywatne

* - Inne – Różne formy wsparcia z innych instytucji, grantów, pożyczek preferencyjnych, dotacji i tp.